

Menystenir el poble

OPINIÓ

HI HA QUI CONSIDERA QUE EL POPULISME ÉS TAN SOLS AFALAGAR EL POBLE. I LLAVORS PODRIA, FINS I TOT, SER UNA BONA PRÀCTICA POLÍTICA. EN REALITAT EL POPULISME AFALAGA EL POBLE, PERÒ DES DEL MENYSPREU: CONSIDERA QUE LA GENT NO TÉ NI PROU CRITERI NI GOTA D'INTERÈS ELEVAT.

Llegeixo una filòsofa francesa que reclama l'aparició d'una força populista a França que contrapesi el populisme de dreta del Front Nacional. I altres filòsofs, normalment procedents de l'Amèrica Llatina, tot i que passats per l'Europa occidental, que reivindiquen les bondats del populisme. No ho entenc, francament. Excepte que tinguin del populisme una definició radicalment diferent de la que a mi m'ha semblat entendre de tota la vida. Potser en la seva definició el populisme és simplement un argumentari fàcil i assequible, de pinzellada gruixuda, perquè l'entengui tothom, en la frontera mateixa amb la demagògia. O potser en la seva concepció el populisme és l'afalac sistemàtic al poble, com aquell qui fa surf damunt d'una onada porti allà on porti.

Però en la meua concepció el populisme no és només l'afalac al poble, el "*darle gusto*" que deia aquell gran reaccionari i gran escriptor que va ser Lope de Vega. Ni és tampoc només, allargant la frase, l'"*hablarle en necio para darle gusto*", és a dir, rebaixar fins a la simplicitat infantil els argumentaris. Per a mi el populisme és la frase sencera, i sobretot el seu inici: "*El pueblo es necio y, pues paga, es justo / hablarle en necio para darle gusto*". Per a mi la clau del populisme, imprescindible, el que explica l'adopció d'un llenguatge demagògic i el que converteix en una programa polític l'afalac sistemàtic al poble, és la primera afirmació: "*el pueblo es necio*".

Vull dir, en definitiva, que el nucli dur dels discursos populistes, allò que posa en marxa tota la resta, és el profund menyspreu pel poble. Aparentment el populisme és el tot per al poble. Però neix del menysteniment del poble, de la consideració que els seus interessos són banals, la seva intel·ligència és limitada i el seu criteri poc profund. Rere l'ex-

VICENÇ VILLATORO
villatorolamolla@hotmail.com

pressió de tanta fortuna tertuliana "allò que de veritat interessa a la gent" hi ha la convicció que a la gent només li interesses coses primàries, òbvies, que només entén arguments simples i infantils i que no és capaç de discernir entre allò que de veritat és important i allò que ho sembla. Els discursos populistes rebaixen el seu argumentari perquè creuen que és l'única manera de fer-se entendre. I banalitzen els seus objectius i els seus centres d'interès, perquè estan convençuts en el fons que al conjunt de la gent només li interesses les coses banals i només persegueixen els objectius senzills. Què interessa de veritat a la gent? Doncs si ens ho mirem amb atenció, ben sovint, coses molt més complexes, més sofisticades i més profundes del que els populistes de dreta i esquerra els atribueixen.

Perquè, òbviament, aquest menyspreu de la gent que és en el fonament

dels populismes l'adopten tant els de dreta com els d'esquerra. O, si volem dir-ho així, tant els que es proclamen d'esquerra com els que són etiquetats de dreta, certament amb tota la raó, en aquest cas. En això que en el cas hispànic s'ha anomenat "nova política", i que no és tan sols populisme, però on el populisme té lloc per arrelar, es produeix una curiosa paradoxa. D'una banda, l'argumentari electoral, a la recerca del vot, busca la màxima simplicitat, les motivacions més a ran de terra, els objectius més simples. Però en paral·lel es produeix una mena de nova tecnocràcia, una exaltació dels experts, una invitació a deixar les coses en mans dels especialistes, dels que hi entenen, de vegades enfrontant curiosament el tècnic amb el polític. El polític fa, per definició, les coses sense saber-ne prou; el que s'ha de fer és deixar les coses en mans dels professors, dels qui tenen currículum, dels que hi entenen. Dels professionals, del sector, de la comissió d'experts, del consell de savis...

No veig cap raó perquè el populisme, de dreta o d'esquerra, sigui una aparició desitjable entre nosaltres. No sé què ens podria dur de bo. Si hem de fer una nova política amb aquest material, no la veig gaire millor que la vella. Els vells il·lustrats feien servir gairebé com a sinònim dues paraules: demòcrata i demòfil. Partidari del govern del poble, però a partir d'estimar el poble, de ser-ne amic. Avui fa la sensació de vegades que hi ha demòcrates que no són demòfils i gent que es proclama demòfila i no és gens demòcrata. Gent que pensa que "*el pueblo es necio*". I ha decidit parlar-li "*en necio*" i ha decidit "*darle gusto*". Com una oportunitat. Sense respectar-lo. Menystenint-lo.

Escriptor, guionista i crític d'art